

NGHIÊN CỨU ĐỀ XUẤT CÁC GIẢI PHÁP PHỤC HỒI VÀ PHÁT TRIỂN DU LỊCH QUỐC TẾ ĐẾN BỀN VỮNG SAU DỊCH COVID Ở VIỆT NAM

RESEARCH PROPOSES SOLUTIONS TO RECOVER AND DEVELOP INTERNATIONAL TOURISM TO SUSTAINABLE AFTER COVID IN VIETNAM

Nguyễn Thị Thùy¹, Hoàng Thị Trang¹,
Nguyễn Thị Hồng Vân^{2,*}

TÓM TẮT

Ngày nay, du lịch đã trở thành một lĩnh vực đóng vai trò rất quan trọng trong sự phát triển kinh tế của đất nước. Trong đó, du lịch quốc tế phát triển đem lại nguồn thu vốn đầu tư nước ngoài, xuất khẩu tại chỗ và tăng nguồn thu ngoại tệ cho đất nước. Tuy nhiên trong tình hình dịch bệnh covid hiện nay du lịch bị ảnh hưởng rất lớn, đặc biệt là lượng khách quốc tế đến Việt Nam. Bài báo này thu thập cơ sở dữ liệu, đánh giá toàn diện về thực trạng cũng như các giải pháp để phục hồi và phát triển du lịch một cách bền vững ngay cả khi có dịch bệnh tương tự và khiến lượng khách du lịch giảm sút. Trên cơ sở kết quả đánh giá, bài báo đã đề xuất một số giải pháp góp phần phục hồi và phát triển du lịch quốc tế đến bền vững sau dịch covid ở Việt Nam.

Từ khóa: Du lịch, khách quốc tế, dịch covid.

ABSTRACT

Today, tourism has become an area that plays a very important role in the economic development of the country. In particular, developed international tourism brings foreign investment revenue, on-site exports and increases foreign currency revenues for the country. However, in the current covid epidemic, tourism is greatly affected, especially the number of international visitors to Vietnam. This paper collects a database, a comprehensive assessment of the situation as well as solutions to recover and develop tourism in a sustainable way even in the event of a similar epidemic and a decrease in the number of tourists. On the basis of the evaluation results, the article proposed a number of solutions to contribute to the recovery and development of international tourism to be sustainable after the covid epidemic in Vietnam.

Keywords: Tourism, international visitors, covid epidemic.

¹Lớp DH Du lịch 01- K14, Khoa Du lịch, Trường Đại học Công nghiệp Hà Nội

²Khoa Du lịch, Trường Đại học Công nghiệp Hà Nội

*Email: nguyenhongvanch7@gmail.com

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Thực tế cho thấy, trước khi xuất hiện đại dịch COVID-19, du lịch là một trong những ngành phát triển năng động nhất dựa trên cơ sở phát huy các nguồn tài nguyên du lịch tự nhiên và mức giá dịch vụ cạnh tranh. Ngành du lịch đã

đóng góp không nhỏ vào tốc độ tăng trưởng GDP và giải quyết việc làm. Những năm gần đây, ngành du lịch có bước phát triển ngoạn mục Theo số liệu của Tổng cục Thống kê, năm 2019 lượng khách quốc tế đạt trên 18,008 triệu lượt người, cao nhất từ trước đến nay, với mức tăng 16,2% so với năm 2018. Bên cạnh việc đẩy mạnh công tác xúc tiến, quảng bá, chất lượng du lịch đang có những cải thiện tích cực nhằm tạo sức hút đối với khách quốc tế, Việt Nam tiếp tục giữ vững danh hiệu "Điểm đến hàng đầu châu Á" năm thứ hai liên tiếp do Giải thưởng Du lịch Thế giới (WTA) 2019 bình chọn.

Tuy nhiên, ngành du lịch đã bị ảnh hưởng nặng nề bởi dịch COVID-19. Theo số liệu của Ngân hàng Thế giới, lượng khách nước ngoài đến Việt Nam giảm rất mạnh, từ khoảng 1,9 triệu lượt vào tháng 1/2020 xuống chỉ còn hơn 400.000 lượt vào tháng 3/2020. Cũng do tình hình dịch bệnh diễn biến phức tạp trong nước cũng như trên thế giới và do thực hiện chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ về việc tạm dừng cấp thị thực cho người nước ngoài nhập cảnh vào Việt Nam trong khoảng thời gian 30 ngày bắt đầu từ 0 giờ ngày 18/3/2020, nên lượng du khách đến nước ta liên tục giảm. Mức độ tàn phá ngoài sức tưởng tượng của dịch Covid-19 khiến ngành du lịch Việt Nam bị tổn thất nặng nề. Bên cạnh việc phục hồi và phát triển du lịch nội địa sau đại dịch thì việc phục hồi và phát triển du lịch quốc tế đến một cách bền vững sau đại dịch là điều rất cần thiết. Bài báo này thực hiện với mục tiêu đánh giá toàn diện thực trạng du lịch quốc tế đến Việt Nam theo tiêu chí bền vững, tạo lập cơ sở đưa ra những giải pháp phục hồi và phát triển du lịch quốc tế đến Việt Nam. Đưa Việt Nam trở thành một điểm đến "xanh - sạch - an toàn".

2. CƠ SỞ DỮ LIỆU VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Dữ liệu thứ cấp mà nhóm tác giả sử dụng gồm các tài liệu về du lịch quốc tế đến Việt Nam trong những năm gần đây và trong thời gian diễn ra dịch bệnh.

Dữ liệu sơ cấp được nhóm tác giả thu thập thông qua các phương pháp như thống kê, phân tích và tổng hợp các dữ liệu về tiềm năng và xu hướng phát triển của du lịch

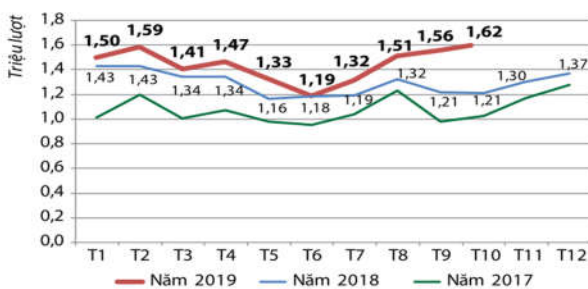
quốc tế đến tại Việt Nam. Nhóm đã đưa ra các khảo sát về tình hình du lịch quốc tế tại Việt Nam khi dịch bệnh bùng phát. Đối với du khách nhóm tác giả thu thập thông tin về mục đích du lịch, mong muốn về độ an toàn, số tiền chi trả của du khách và lấy ý kiến đánh giá mức độ hài lòng của khách quốc tế khi đến Việt Nam du lịch. Ngoài ra nhóm nghiên cứu sử dụng phương pháp chuyên gia, phương pháp này nhằm thu thập thông tin khoa học bằng việc sử dụng trí tuệ của đội ngũ chuyên gia có trình độ cao về lĩnh vực đang nghiên cứu. Để đảm bảo về mức độ chính xác và hoàn thành mục đích đã đề ra, ở từng nội dung nghiên cứu tác giả đã lấy ý kiến của thầy cô cũng như các chuyên gia về du lịch để bổ sung cơ sở lý luận thực tiễn và kiến thức.

Theo quan điểm phát triển bền vững, phát triển du lịch quốc tế bền vững phải đảm bảo tính cân đối, hài hòa giữa 3 nhóm yếu tố: kinh tế, xã hội và môi trường. Trên cơ sở tham khảo các nghiên cứu về đánh giá phát triển du lịch bền vững nhóm tác giả đã lựa chọn và đưa ra một số những giải pháp để phục hồi và phát triển du lịch quốc tế đặc biệt là sau đại dịch.

3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN

3.1. Thực trạng phát triển du lịch quốc tế đến trước và trong khi xảy ra dịch COVID 19

Có thể nói, trong những năm qua cùng xu hướng kinh tế thị trường, nền kinh tế Việt Nam phát triển mạnh mẽ, vị thế Việt Nam đã được nâng cao trên thị trường quốc tế. Với những tiềm điều kiện và tiềm năng phát triển du lịch rất lớn, ngành du lịch đã trở thành một trong những ngành kinh tế dịch vụ mũi nhọn của đất nước, có những đóng góp lớn vào sự tăng trưởng kinh tế. Đặc biệt, hàng năm thu hút hàng triệu lượt khách quốc tế đến Việt Nam tạo nên một nguồn thu ngoại tệ khổng lồ. Nắm bắt những cơ hội và tiềm năng đó ngành du lịch Việt Nam đã có những bước tiến lớn không chỉ khách du lịch trong nước mà còn thu hút được đông đảo khách du lịch Quốc tế.

Hình 1. Số lượng khách quốc tế đến Việt Nam theo tháng, 2017-2019 (Nguồn: Tổng hợp từ số liệu Tổng cục Thống kê)

Theo Tổng cục Thống kê, 10 tháng đầu năm 2019, lượng khách du lịch quốc tế đến Việt Nam đạt 14,5 triệu lượt, tăng 13% so với cùng kỳ 2018. Đây là mức tăng trưởng ấn tượng, cao hơn đáng kể mức bình quân chung của thế giới cũng như khu vực theo đánh giá của Tổ chức Du lịch thế giới (UNWTO).

Kết quả tăng trưởng trong 10 tháng đầu năm 2019 có đóng góp quan trọng từ kết quả của 4 tháng qua (từ tháng

7 đến tháng 10), thời gian này khách tăng trưởng gần 22% so với cùng kỳ 4 tháng năm 2018. Đặc biệt, tháng 10/2019 ngành Du lịch Việt Nam đã đón lượng khách cao kỷ lục từ trước đến nay, đạt 1,62 triệu lượt, tăng mạnh 34,3% so với cùng kỳ. Đây cũng là tháng có tốc độ tăng trưởng cao nhất đến nay trong năm 2019.

Dịch Covid-19 diễn ra năm 2020 đã tác động mạnh đến nền kinh tế Việt Nam, trong đó, ngành Du lịch bị ảnh hưởng rất nặng nề. Dịch Covid-19 diễn ra vào đúng mùa cao điểm du lịch của khách quốc tế và cũng là mùa du lịch lễ hội, tâm linh của khách nội địa sau dịp nghỉ lễ Tết Nguyên đán, vì vậy, du lịch là ngành chịu tác động đầu tiên, kéo dài và chịu thiệt hại nặng nề nhất qua hai đợt bùng phát của dịch.

Theo Tổng cục Thống kê, khách quốc tế đến Việt Nam trong tháng 3/2020 giảm mạnh chỉ đạt gần 450.000 lượt khách, giảm 68,1% so với cùng kỳ năm 2019 và giảm 63,8% so với tháng 2. Tổng lượt khách của cả quý I/2020 đạt 3,7 triệu lượt khách, giảm hơn 18% so với cùng kỳ; Doanh thu dịch vụ lưu trú, ăn uống trong kỳ ước đạt 126.200 tỷ đồng, tương đương 10% tổng doanh thu hoạt động thương mại, dịch vụ của cả nước, giảm 9,6% so với quý I/2019; Doanh thu du lịch lữ hành quý I/2020 ước đạt 7.800 tỷ đồng, chiếm 0,6% tổng mức và giảm 27,8%.

Bảng 1. Lượt khách du lịch của thị trường châu Á đến du lịch Việt Nam trong 3 tháng đầu năm 2019 và 2020

Thị trường	3 tháng đầu năm 2019		3 tháng đầu năm 2020	
	Lượt khách	Tỷ lệ (%)	Lượt khách	Tỷ lệ (%)
Trung Quốc	1.281.073	37,79	871.819	32,6
Hàn Quốc	1.107.794	32,67	819.089	30,63
Nhật Bản	233.355	6,88	200.346	7,49
Các thị trường khác thuộc châu Á	768.170	22,66	783.113	29,28
Tổng số	3.390.392	100	2.674.367	100

Nguồn: Tổng cục Thống kê

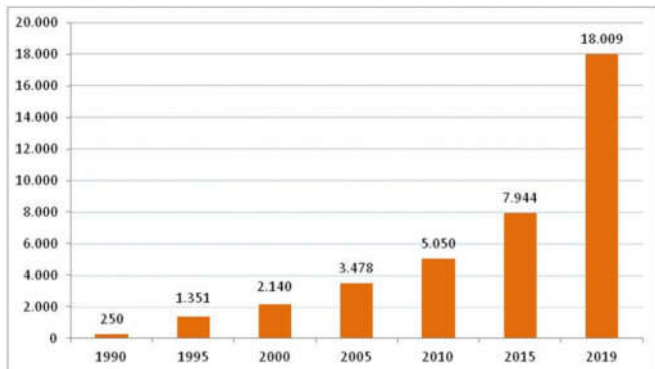
Những tác động tiêu cực của dịch Covid-19 đến ngành Du lịch năm 2020 là rất nặng nề Tuy nhiên, dịch Covid-19 cũng gợi mở nhiều cơ hội để ngành du lịch vượt qua thách thức. Trải qua hai đợt dịch bệnh Covid-19 đã thay đổi về hành vi dẫn đến nhiều thay đổi nhu cầu của khách du lịch. Theo đó, khách du lịch có xu hướng chú trọng hơn tới các yếu tố an toàn sức khỏe, vệ sinh, bảo hiểm du lịch, tránh tiếp xúc đông người; nhu cầu đối với các kỳ nghỉ dưỡng cao cấp ở các không gian mở, biệt lập gia tăng; lựa chọn các điểm du lịch gần, cắt ngắn thời gian các kỳ nghỉ, kế hoạch đi du lịch được xây dựng sát với thời điểm chuyển đi và có thể thay đổi linh hoạt hơn trước. Thay vì ưu tiên về giá cả, khách hàng sẽ ưu tiên về an toàn và lựa chọn sản phẩm du lịch có chất lượng cao

3.2. Đánh giá phát triển du lịch quốc tế đến theo tiêu chí phát triển bền vững

3.2.1. Đánh giá mức độ bền vững về mặt kinh tế

Về khách du lịch quốc tế, nếu như năm 1990 mới chỉ có 250 nghìn lượt khách quốc tế đến Việt Nam thì chỉ 5 năm

sau đã tăng hơn 4 lần, đạt trên 1,3 triệu lượt; đạt mốc 5 triệu lượt vào năm 2010 và hơn 18 triệu lượt vào năm 2019 - tăng 72 lần so với năm 1990. Tốc độ tăng trưởng hàng năm thường đạt mức 2 con số, đặc biệt là giai đoạn 2015-2019 đạt 22,7% mỗi năm - được Tổ chức Du lịch thế giới xếp vào hàng cao nhất trên thế giới.

Hình 2. Khách du lịch quốc tế đến Việt Nam, giai đoạn 1990-2019 (nghìn lượt) (Nguồn: Tổng hợp từ số liệu Tổng cục Thống kê)

Với lượng khách không ngừng tăng qua các năm: Năm 2019, ngành Du lịch Việt Nam đạt được nhiều kết quả quan trọng. Toàn ngành đã đón hơn 18 triệu lượt khách quốc tế (tăng 16,2% so với năm 2018), phục vụ 85 triệu lượt khách nội địa, tổng thu đạt khoảng 720.000 tỷ đồng. Với kết quả này, Việt Nam được đánh giá là một trong 10 quốc gia có mức tăng trưởng du lịch nhanh nhất thế giới. Năm 2020, ngành Du lịch đặt mục tiêu đón khoảng 20,5 triệu lượt khách quốc tế, phục vụ 90 triệu lượt khách du lịch nội địa, tổng thu từ khách du lịch đạt trên 830.000 tỉ đồng.

3.2.2. Đánh giá mức độ bền vững về mặt xã hội

Du lịch quốc tế tạo điều kiện cho đất nước phát triển du lịch, tiết kiệm lao động xã hội khi xuất khẩu một số mặt hàng. Xuất khẩu theo đường du lịch quốc tế có lợi hơn nhiều so với xuất khẩu Ngoại Thương.

Du lịch quốc tế đã tạo ra một số việc làm cho người dân địa phương qua các dạng hoạt động: homestay; kinh doanh tạp hóa; hướng dẫn viên; nấu ăn; cho thuê thuyền kayak; lái thuyền; biểu diễn văn nghệ; nhân viên buồng phòng; cứu hộ, bán nông sản và bán thổ cẩm.

3.2.3. Đánh giá mức độ bền vững về mặt tài nguyên và môi trường

Du lịch quốc tế tạo điều kiện cho việc tôn tạo điểm tài nguyên, điểm tham quan du lịch. Nhiều di tích lịch sử đang trong quá trình xuống cấp, rất cần chi phí để trùng tu, cải tạo lại. Bên cạnh đó ngoại trừ những điểm du lịch đã quen thuộc, được biết đến nhiều Việt Nam còn rất nhiều tiềm năng du lịch chưa được đưa vào khai thác vì cơ sở vật chất, phương tiện đi lại...

Bảo vệ môi trường cũng đang là vấn đề nhức nhối tại các điểm, khu du lịch một phần vì ý thức của một bộ phận khách du lịch, phần vì khâu quản lý chưa được tốt của các cấp quản lý. Hiện nay thùng rác cũng như khẩu hiệu bảo vệ môi trường đã được đưa vào các điểm du lịch, tuy nhiên,

vấn đề quản lý môi trường chưa hiệu quả. Các biện pháp xử lý rác thải còn thô sơ. Nước thải được xử lý bằng cách đào hố tự thấm hoặc chảy tràn ra bề mặt, qua hố gas, rãnh để chảy xuống hồ, suối. Điều này dẫn đến không xử lý nước thải triệt để gây ô nhiễm môi trường. Nắm bắt được xu hướng phát triển du lịch bền vững nhiều doanh nghiệp lữ hành đã đưa ra các tour du lịch thân thiện với môi trường như du lịch thiên, du lịch sinh thái kết hợp hoạt động thiện nguyện bảo vệ môi trường,...

4. KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ

Kết quả nghiên cứu cho thấy, việc phục hồi và phát triển du lịch quốc tế sau đại dịch là vô cùng cần thiết và quan trọng trong tình hình hiện nay. Đặc biệt Việt Nam đang có nhiều lợi thế khi là một trong những quốc gia kiểm soát thành công dịch Covid-19 sớm nhất, được các nước trên thế giới đánh giá cao. Vì vậy ngành du lịch cần tranh thủ hiệu ứng truyền thông để nâng cao hình ảnh du lịch Việt Nam an toàn, hấp dẫn. Tuy nhiên, tâm thế sẵn sàng phải đi cùng với những khó khăn, trăn trở. Đặc biệt, sau hai năm Covid-19, thị trường du lịch thế giới, tâm lý của du khách đã có nhiều thay đổi. Do đó, cần có kế hoạch nghiên cứu lại thị trường để định hướng cho các doanh nghiệp lữ hành đón được tâm lý thị trường.

Đi cùng với đó, việc phát triển du lịch quốc tế sau đại dịch cần phải hết sức cẩn trọng, cần phải có sự kết hợp chặt chẽ giữa các bộ, ban, ngành có liên quan để đảm bảo hoạt động du lịch quốc tế diễn ra một cách an toàn và hiệu quả tránh làm bùng phát dịch bệnh. Ngành du lịch Việt Nam đã trải qua một năm 2020 thiệt hại kép do Covid-19 và thiên tai lịch sử. Nhưng trong một năm khó khăn chưa từng có cũng là lúc ngành du lịch Việt Nam tìm được khả năng kháng cự, sức bật nội lực từ những sáng tạo để tìm thời cơ trong thách thức. Dù khó khăn do đại dịch Covid-19 vẫn còn kéo dài, nhưng những bài học kinh nghiệm vượt “bão Covid-19” năm vừa qua sẽ là nền tảng để du lịch Việt Nam chủ động ứng phó với các thách thức mới, duy trì đà phát triển bền vững và tiếp tục khẳng định vị thế của du lịch Việt Nam ở khu vực và thế giới trong năm mới này.

Để đạt được mục tiêu đó cần có sự phối hợp và nỗ lực của toàn xã hội.

Đối với trung ương và các bộ ban ngành có liên quan như: Bộ văn hóa, Thể thao và Du lịch cần chú trọng công tác chỉ đạo hướng dẫn các bộ ban ngành thực hiện tốt các chủ trương, chính sách khôi phục và phát triển du lịch quốc tế an toàn. Có phương án, lộ trình đón khách quốc tế, Bộ VHTTDL sẽ triển khai giai đoạn thí điểm đầu tiên, dựa vào hộ chiếu vaccine, kết hợp với công tác xét nghiệm, tuân thủ nguyên tắc 5K để đảm bảo an toàn tối đa cho du khách cũng như người dân địa phương.

Đối với các doanh nghiệp lữ hành, các cơ sở du lịch: các doanh nghiệp du lịch lữ hành cần phải tăng cường đảm bảo thực hiện nghiêm chỉnh các quy định của cơ quan nhà nước về phòng dịch, cùng với đó thì các doanh nghiệp trong ngành du lịch cần tập hợp lại và cùng nhau xây dựng các chương trình, kích cầu, làm mới lại sản phẩm. Các

doanh nghiệp cần liên kết và phải phối hợp cùng với nhau để cùng xây dựng những chuỗi sản phẩm, dịch vụ mang tính tương trợ cho nhau. Tăng cường quảng bá hình ảnh Việt Nam đi đến an toàn, hướng đến sự bền vững.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Tổng cục Thống kê, 2020. Báo cáo tình hình kinh tế quý I/2020.
- [2]. Tâm Lê, 2020. Ngành Du lịch khắp nơi chịu ảnh hưởng bởi dịch Covid 19.
- [3]. Linh Chi - Bích Trâm, 2020. Ngành Du lịch lao đao vì corona.
- [4]. Nhật Nam, 2020. Ba kịch bản 'gỡ rối' cho ngành Du lịch trong 'cuộc chiến' với Covid-19. Báo điện tử Chính phủ.
- [5]. Nguyễn Đình Hòe, Vũ Văn Hiếu, 2001. Du lịch bền vững. NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.
- [6]. Trương Quang Học, Phạm Minh Thư, Võ Thanh Sơn, 2006. Phát triển bền vững - lý thuyết và khái niệm. Đại học Quốc Gia, Hà Nội.
- [7]. Chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ Phạm Minh Chính tại buổi làm việc với Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch sáng ngày 2/6/2021 về tình hình thực hiện nhiệm vụ của ngành, một số nhiệm vụ trọng tâm, cấp bách trong thời gian tới.
- [8]. Bộ Văn hóa Thể thao và Du lịch, Tổng cục Du lịch, 2021. Các cơ sở lưu trú du lịch chủ động, sáng tạo trong việc triển khai đăng ký và đánh giá an toàn Covid-19.
- [9]. Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch - Tổng cục Du lịch, 2021. Tổ chức tour du lịch vaccine: Phải đảm bảo quyền lợi du khách.
- [10]. Công văn số 1518/BVHTTDL-TCDL do Thứ trưởng Bộ VHTTDL Trịnh Thị Thủy ký ban hành ngày 11/5/2021 gửi UBND các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương về việc đề nghị đơn đốc thực hiện đánh giá an toàn Covid-19 của các cơ sở lưu trú du lịch trên toàn quốc.
- [11]. Tổng cục Thống kê, Khách quốc tế giảm mạnh, ngành du lịch chịu ảnh hưởng nặng nề
- [12]. Chương trình Hành lang xanh, Bộ Du lịch Philippines (DOT)
- [13]. Bộ Du lịch và Kinh tế Sáng tạo Indonesia, Chương trình "Hành lang không COVID"
- [14]. Baud-Boovy Manuel, Fred Lauson. 1997, *Tourism and recreation development*. The architectural Press LTD - London.
- [15]. Boniface B and Cooper C. 1993, *Geography of Travel and Tourism*. Heinemann London.